

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 29 lipca 2019 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Prawo autorskie i prawa pokrewne – Dyrektywa 2001/29/WE – Społeczeństwo informacyjne – Harmonizacja niektórych aspektów prawa autorskiego i praw pokrewnych – Artykuł 2 lit. a) – Prawo do zwielokrotniania – Artykuł 3 ust. 1 – Publiczne udostępnianie – Artykuł 5 ust. 2 i 3 – Wyjątki i ograniczenia – Zakres – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej

W sprawie C-469/17

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) postanowieniem z dnia 1 czerwca 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 4 sierpnia 2017 r., w postępowaniu:

Funke Medien NRW GmbH

przeciwko

Bundesrepublik Deutschland,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, A. Arabadjiev, M. Vilaras, T. von Danwitz, C. Toader, F. Biltgen i C. Lycourgos, prezesi izb, E. Juhász, M. Ilešič (sprawozdawca), L. Bay Larsen i S. Rodin, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: M. Aleksejev, kierownik wydziału,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 lipca 2018 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Funke Medien NRW GmbH przez T. von Plehwego, Rechtsanwalt,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego, M. Hellmanna, E. Lankeana i J. Techerta, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu francuskiego przez E. Armoët, D. Colasa oraz D. Segoina, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez Z. Lavery oraz D. Robertsona, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez N. Saundersa, barrister,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez H. Krämera, T. Scharfa oraz J. Samnaddę, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 25 października 2018 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2 lit. a), art. 3 ust. 1 i art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. 2001, L 167, s. 10).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Funke Medien NRW GmbH (zwaną dalej „Funke Medien”), która prowadzi portal internetowy dziennika niemieckiego *Westdeutsche Allgemeine Zeitung*, a Bundesrepublik Deutschland (Republiką Federalną Niemiec) w przedmiocie publikacji przez Funke Medien pewnych „zaklasyfikowanych jako zastrzeżone” dokumentów sporządzonych przez rząd niemiecki.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy 1, 3, 6, 7, 9, 31 i 32 dyrektywy 2001/29 mają następujące brzmienie:
 - „(1) Traktat [WE] przewiduje ustanowienie rynku wewnętrznego i instytucji systemu zapewniającego niezakłóconą konkurencję na rynku wewnętrznym. Do realizacji tych celów przyczynia się harmonizacja ustawodawstw państw członkowskich w zakresie praw autorskich i pokrewnych.
 - [...]
 - (3) Planowana harmonizacja przyczyni się do wprowadzenia w życie czterech wolności rynku wewnętrznego i dotyczy zgodności z podstawowymi zasadami prawa, a w szczególności prawa własności, włączając [w to] własność intelektualną oraz wolność słowa i interes publiczny.
 - [...]
 - (6) Bez harmonizacji na szczeblu Wspólnoty procesy legislacyjne na poziomie krajowym, już zapoczątkowane przez wiele państw członkowskich, aby sprostać wyzwaniom technologicznym, mogłyby pociągnąć za sobą powstanie istotnych różnic w dziedzinie ochrony, a w związku z tym stworzyć ograniczenia dla swobodnego przepływu usług i towarów zawierających elementy objęte własnością intelektualną lub opierających się na takich elementach, co spowodowałoby ponowny podział rynku wewnętrznego i niespójności natury legislacyjnej. Wpływ tych różnic w zakresie ustawodawstwa i niepewności prawa stanie się bardziej odczuwalny wraz z rozwojem społeczeństwa informacyjnego, w którym już teraz znacznie nasiliło się transgraniczne wykorzystywanie własności intelektualnej [...].

(7) Dlatego istniejące ramy prawa wspólnotowego odnoszące się do ochrony praw autorskich i pokrewnych powinny zostać dostosowane i uzupełnione w takim stopniu, jaki jest konieczny dla prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego. [...] nie należy usuwać lub zapobiegać powstawaniu różnic, które nie naruszają funkcjonowania rynku wewnętrznego.

[...]

(9) Wszelka harmonizacja praw autorskich i pokrewnych opiera się na wysokim poziomie ochrony, odkąd [ponieważ] prawa te mają zasadnicze znaczenie dla twórczości intelektualnej. Ich ochrona zapewnia utrzymanie i rozwój kreatywności w interesie autorów, artystów wykonawców, producentów, konsumentów, kultury i gospodarki, jak również szerokiej [szeroko rozumianej] publiczności. Własność intelektualną uznano więc za integralną część własności.

[...]

(31) Należy zabezpieczyć właściwą równowagę praw i interesów między różnymi kategoriami podmiotów praw autorskich, jak również między nimi a użytkownikami przedmiotów objętych ochroną. Istniejące wyjątki i ograniczenia praw, takie jak przewidziane zostały przez państwa członkowskie, należy ponownie rozpatrzyć z uwzględnieniem nowego środowiska elektronicznego [...]. Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego wyjątki te i ograniczenia należy określić w bardziej jednolity sposób. Stopień harmonizacji tych wyjątków powinien być oparty na ich wpływie na prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

(32) Niniejsza dyrektywa zawiera wyczerpujące wyliczenie wyjątków i ograniczeń dla prawa do zwielokrotniania i prawa do publicznego udostępniania utworu [...]. Państwa członkowskie powinny w sposób spójny stosować te wyjątki i ograniczenia [...].”

4 Artykuł 2 dyrektywy 2001/29, zatytułowany „Prawo do zwielokrotniania utworu”, brzmi następująco:

„Państwa członkowskie przewidują wyłączne prawo do zezwalania [na zwielokrotnianie] lub zabraniaania bezpośredniego lub pośredniego, tymczasowego lub stałego zwielokrotniania utworu, przy wykorzystaniu wszelkich środków i w jakiegokolwiek formie, w całości lub częściowo:

a) dla autorów – w odniesieniu do ich utworów;

[...]”.

5 Artykuł 3 tej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do publicznego udostępniania utworów i prawo podawania do publicznej wiadomości innych przedmiotów objętych ochroną”, stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniaania na jakiegokolwiek publiczne udostępnianie ich utworów [zezwalania na jakiegokolwiek publiczne udostępnianie ich utworów – lub zabraniaania go], drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając [w to] podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie”.

6 Artykuł 5 omawianej dyrektywy, zatytułowany „Wyjątki i ograniczenia”, stanowi w ust. 3 lit. c) i d) oraz w ust. 5:

„3. Państwa członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do praw określonych w art. 2 i 3 w następujących przypadkach:

[...]

- c) zwielokrotniania przez prasę, publicznego udostępniania utworów i podawania do publicznej wiadomości aktualnych artykułów na tematy gospodarcze, polityczne lub religijne oraz utworów nadawanych lub innych przedmiotów objętych ochroną tego samego rodzaju, chyba że korzystanie z nich zostało zastrzeżone [o ile korzystanie z nich nie zostało zastrzeżone] i o ile zostanie wskazane źródło, włączając [w tym] nazwisko autora, lub korzystani[a] z utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną w powiązaniu ze złożeniem sprawozdania o aktualnych wydarzeniach, w granicach uzasadnionych celem informacji, o ile zostanie podane źródło, łącznie z nazwiskiem autora, poza przypadkami, w których okaże się to niemożliwe;
- d) cytowania do celów takich jak słowa krytyki lub recenzj[e], o ile dotyczy ono utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną, który został już prawnie [zgodnie z prawem] podany do publicznej wiadomości, o ile zostanie podane źródło, łącznie z nazwiskiem autora, poza przypadkami, w których okaże się to niemożliwe, oraz o ile korzystanie [to] odbywa się zgodnie z uczciwymi praktykami i w rozmiarze usprawiedliwionym przez szczególny cel;

[...]

5. Wyjątki i ograniczenia przewidziane w ust. 1, 2, 3 i 4 powinny być stosowane tylko w niektórych szczególnych przypadkach, które nie naruszają normalnego wykorzystania dzieła lub innego przedmiotu objętego ochroną ani nie powodują nieuzasadnionej szkody dla [nie naruszają w nieuzasadniony sposób] uzasadnionych interesów podmiotów praw autorskich”.

Prawo niemieckie

- 7 Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych) z dnia 9 września 1965 r. (BGBl. 1965 I, s. 1273, zwana dalej „UrhG”), w art. 50, zatytułowanym „Sprawozdanie z aktualnych wydarzeń”, stanowi:

„W celu dokonywania sprawozdań z aktualnych wydarzeń w drodze transmisji radiowych lub za pomocą innych podobnych środków, w dziennikach, czasopismach i w ramach innych publikacji lub na każdym innym nośniku, które zasadniczo relacjonują wydarzenia dnia, a także w filmie, dozwolone jest zwielokrotnianie, rozpowszechnianie i publiczne udostępnianie utworów widocznych lub słyszalnych w przebiegu relacjonowanych wydarzeń, w zakresie uzasadnionym zamierzonym celem”.

- 8 Artykuł 51 UrhG, zatytułowany „Cytowanie”, brzmi następująco:

„Zwielokrotnianie, rozpowszechnianie i publiczne udostępnianie w celu cytowania wcześniej opublikowanego utworu są zgodne z prawem w zakresie, w jakim zakres tego użycia jest uzasadniony szczególnym zamierzonym celem. W szczególności zgodne z prawem jest:

1. włączenie poszczególnych utworów, po ich publikacji, do autonomicznego utworu naukowego w celu objaśnienia jego treści;
2. cytowanie fragmentów utworu po jego publikacji w autonomicznym utworze literackim;
3. cytowanie w autonomicznym utworze muzycznym pojedynczych fragmentów już opublikowanego utworu muzycznego”.

Spór w postępowaniu głównym i pytania prejudycjalne

- 9 Republika Federalna Niemiec sporządza cotygodniowe raporty o sytuacji wojskowej dotyczące operacji prowadzonych przez Bundeswehrę (wojsko federalne, Niemcy) za granicą oraz na temat rozwoju sytuacji na obszarze operacyjnym. W ten sposób sporządzone raporty, pod nazwą „Unterrichtung des Parlaments” („Informacja dla parlamentu”, zwane dalej „UdP”), są rozsyłane do wybranych posłów Bundestagu (parlamentu federalnego, Niemcy), referatów Bundesministerium der Verteidigung (federalnego ministerstwa obrony, Niemcy) i innych federalnych ministerstw oraz do niektórych agencji podporządkowanych federalnemu ministerstwu obrony. UdP uważa się za „dokumenty zaklasyfikowane jako zastrzeżone”, przy czym kwalifikacja ta odpowiada najniższemu poziomowi niejawności spośród czterech poziomów niejawności przewidzianych w prawie niemieckim. Jednocześnie Republika Federalna Niemiec publikuje skrócone wersje UdP pod nazwą „Unterrichtung der Öffentlichkeit” („Informacja dla opinii publicznej”), które są publicznie dostępne bez ograniczeń.
- 10 Funke Medien prowadzi portal internetowy dziennika niemieckiego *Westdeutsche Allgemeine Zeitung*. W dniu 27 września 2012 r. złożyła ona wniosek o udostępnienie wszystkich UdP sporządzonych w okresie od 1 września 2001 r. do 26 września 2012 r. Wniosek ten został nie został uwzględniony przez właściwe organy ze względu na to, że ujawnienie informacji, które te UdP obejmują, mogłoby zaszkodzić kluczowym pod względem bezpieczeństwa interesom armii federalnej. Wspomniane organy odniosły się w tym kontekście do regularnie publikowanych informacji publicznych, które stanowią wersje UdP, które nie mają wpływu na wspomniane interesy. Funke Medien uzyskała jednak w nieznanym sposobie znaczną część UdP, które częściowo opublikowała pod nazwą „Afghanistan Papiere” („Dokumenty dotyczące Afganistanu”); były one dostępne na jej stronie internetowej w postaci pojedynczych zeskanowanych stron, wraz z wprowadzeniem, dodatkowymi linkami i zaproszeniem do dyskusji.
- 11 Republika Federalna Niemiec, uznawszy, że Funke Medien naruszyła jej prawa autorskie do UdP, wytoczyła przeciwko niej powództwo o zaniechanie, które zostało uwzględnione przez Landgericht Köln (sąd krajowy w Kolonii, Niemcy). Apelacja wniesiona przez Funke Medien została oddalona przez Oberlandesgericht Köln (wyższy sąd krajowy w Kolonii, Niemcy). We wniesionej do sądu odsyłającego skardze rewizyjnej Funke Medien podtrzymała żądanie oddalenia powództwa o zaniechanie.
- 12 Sąd odsyłający wskazuje, że rozumowanie Oberlandesgericht Köln (wyższego sądu krajowego w Kolonii) opiera się na założeniu, że UdP mogą być chronione jako „utwory literackie” na podstawie prawa autorskiego i że nie stanowią one oficjalnych dokumentów wyłączonych z ochrony tego prawa. Podkreśla ona jednak, że sąd ten nie poczynił żadnych ustaleń co do konkretnych cech, które umożliwiają stwierdzenie, że UdP mają charakter twórczy.
- 13 Niemniej jednak sąd odsyłający uważa, że nie można uchylić wyroku Oberlandesgericht Köln (wyższego sądu krajowego w Kolonii) i przekazać mu sprawy do ponownego rozpoznania w celu umożliwienia mu dokonania w tym zakresie ustaleń a posteriori, czy naruszenie prawa autorskiego do UdP, które należałoby założyć w celu kontroli prawnej, jaką należy przeprowadzić w ramach skargi rewizyjnej, jest w każdym razie objęte zakresem odstępstw dotyczących sprawozdań z aktualnych wydarzeń lub cytatów, przewidzianych, odpowiednio, w art. 50 i 51 UrhG, lub czy też takie naruszenie jest uzasadnione swobodą informacji lub swobodą prasy, przewidzianymi w art. 5 ust. 1, odpowiednio, zdania pierwsze i drugie Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (ustawy zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec) z dnia 23 maja 1949 r. (BGBl 1949 I, s. 1, zwanej dalej „GG”), a także w art. 11 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”). Zdaniem sądu odsyłającego w takim przypadku stan postępowania pozwałaby na wydanie wyroku, przy czym sąd ten powinien by zmienić wyrok Landgericht Köln (sądu okręgowego w Kolonii) i oddalić powództwo o zaniechanie wytoczone przed nim przez Republikę Federalną Niemiec.

- 14 Sąd odsyłający uważa w tym względzie, że wykładnia art. 2 lit. a), art. 3 ust. 1 i art. 5 ust. 3 lit. c) i d) dyrektywy 2001/29 w związku z prawami podstawowymi, a w szczególności prawem do wolności informacji i wolności prasy, nie jest oczywista. Sąd ten zastanawia się w szczególności, czy przepisy te pozostawiają zakres swobody w odniesieniu do ich transpozycji do prawa krajowego. W tym względzie podnosi on, że zgodnie z orzecznictwem Bundesverfassungsgericht (federalnego trybunału konstytucyjnego, Niemcy) przepisy prawa krajowego, które transponują dyrektywę Unii Europejskiej, powinny być oceniane zasadniczo nie w świetle praw podstawowych gwarantowanych przez GG, lecz wyłącznie w świetle praw podstawowych gwarantowanych przez prawo Unii, jeżeli ta dyrektywa nie pozostawia państwom członkowskim żadnego zakresu swobody w odniesieniu do jej transpozycji.
- 15 W tych okolicznościach Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy przepisy prawa Unii regulujące wyłączne prawo autorów do zwielokrotniania ich utworów [art. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29] i do ich publicznego udostępniania wraz z podawaniem do publicznej wiadomości (art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29) oraz wyjątki lub ograniczenia dotyczące tych praw (art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29) pozostawiają pewien zakres swobody przy dokonywaniu ich transpozycji do prawa krajowego?
- 2) W jaki sposób przy określaniu zakresu przewidzianych w art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29 wyjątków lub ograniczeń dotyczących wyłącznego prawa autorów do zwielokrotniania ich utworów [art. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29] i do ich publicznego udostępniania wraz z podawaniem do publicznej wiadomości (art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29) należy uwzględnić prawa podstawowe ustanowione w [karcie]?
- 3) Czy prawa podstawowe dotyczące wolności informacji (art. 11 ust. 1 zdanie drugie [karty]) lub wolności prasy (art. 11 ust. 2 [karty]) mogą uzasadniać wyjątki lub ograniczenia dotyczące wyłącznego prawa autorów do zwielokrotniania ich utworów [art. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29] i do ich publicznego udostępniania wraz z podawaniem do publicznej wiadomości (art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29) wykraczające poza wyjątki lub ograniczenia przewidziane w art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

Uwagi wstępne

- 16 Sąd odsyłający podnosi, że Oberlandesgericht Köln (wyższy sąd krajowy w Kolonii) w celu oddalenia apelacji wniesionej przez Funke Medien oparł się na założeniu, że UdP mogą być chronione jako „utwory literackie” z tytułu prawa autorskiego, nie dokonując jednak szczególnych ustaleń w tym zakresie, opartych na konkretnych cechach pozwalających na stwierdzenie twórczego charakteru owych UdP.
- 17 W tym zakresie Trybunał uważa, że należy dokonać następujących uściśleń.
- 18 Artykuł 2 lit. a) i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 stanowią, że państwa członkowskie przyznają autorom, odpowiednio, wyłączne prawo do zezwalania na bezpośrednie lub pośrednie zwielokrotnianie ich „utworów”, przy wykorzystaniu wszelkich środków i w jakiegokolwiek formie, lub do zakazania takiego zwielokrotniania oraz wyłączne prawo do zezwalania na publiczne udostępnianie ich „utworów” lub do zakazania takiego udostępniania. Tak więc przedmiot może być chroniony prawem autorskim na podstawie dyrektywy 2001/29 tylko wówczas, gdy może on zostać uznany za „utwór” w rozumieniu tych przepisów (zob. podobnie wyrok z dnia 13 listopada 2018 r., Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, pkt 34).

- 19 Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa, aby przedmiot można było zakwalifikować jako „utwór”, ważne jest, by spełnione były dwie kumulatywne przesłanki. Po pierwsze, dany przedmiot musi być oryginalny, w tym znaczeniu, że stanowi własną twórczość intelektualną jego autora. Aby można było uznać twórczość intelektualną za własną twórczość jej autora, musi ona odzwierciedlać jego osobowość, co ma miejsce wówczas, gdy autor mógł wyrazić swoje możliwości twórcze przy realizacji utworu poprzez dokonywanie swobodnych i twórczych wyborów (zob. podobnie wyrok z dnia 1 grudnia 2011 r., Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, pkt 87–89).
- 20 Po drugie, zakwalifikowanie jako „utworu” w rozumieniu dyrektywy 2001/29 jest zastrzeżone dla elementów stanowiących wyraz takiej twórczości intelektualnej (wyrok z dnia 13 listopada 2018 r., Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 21 W niniejszym przypadku Funke Medien podniosła, że UdP nie mogą być chronione prawem autorskim, ponieważ chodzi o raporty, których struktura została ustalona na podstawie jednolitego wzoru przez różnych autorów, a raporty te mają charakter wyłącznie faktyczny. Z kolei rząd niemiecki podkreślił, że samo utworzenie jednolitego wzoru może być chronione prawem autorskim.
- 22 Do sądu krajowego należy ustalenie, czy raporty o sytuacji wojskowej, takie jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, lub też niektóre ich elementy mogą zostać zakwalifikowane jako „utwory” w rozumieniu art. 2 lit. a) i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, a zatem czy mogą być chronione prawem autorskim (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lipca 2009 r., Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, pkt 48).
- 23 W celu ustalenia, czy jest tak rzeczywiście, do sądu krajowego należy zbadanie, czy w trakcie opracowywania tych raportów autor mógł dokonać wolnych i twórczych wyborów zdolnych do przenoszenia na czytelnika oryginalności rozpatrywanych przedmiotów, przy czym taka oryginalność wynika z wyboru, układu i połączenia słów, poprzez które autor wyraził swoją twórczość w sposób oryginalny i doprowadził do rezultatu stanowiącego wyraz twórczości intelektualnej (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lipca 2009 r., Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, pkt 45–47), natomiast wysiłek intelektualny i umiejętności związane ze stworzeniem wspomnianych raportów są w tym względzie pozbawione znaczenia (zob. analogicznie wyrok z dnia 1 marca 2012 r., Football Dataco i in., C-604/10, EU:C:2012:115, pkt 33).
- 24 Jeśli założyć, że raporty o sytuacji wojskowej, takie jak te będące przedmiotem postępowania głównego, stanowią dokumenty czysto informacyjne, których treść jest zasadniczo określana przez zawarte w nich informacje, w związku z czym owe informacje i ich wyrażenie w tych raportach przenikają się, a zatem wspomniane raporty charakteryzują się wyłącznie funkcją techniczną, wykluczającą wszelką oryginalność, to należałoby uznać, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 19 opinii, że przy sporządzaniu tego rodzaju raportów autor nie był w stanie wyrazić swoich możliwości twórczych w oryginalny sposób i doprowadzić do rezultatu stanowiącego własną twórczość intelektualną (zob. podobnie wyroki: z dnia 22 grudnia 2010 r., Bezpečnostní softwarová asociace, C-393/09, EU:C:2010:816, pkt 48–50; z dnia 2 maja 2012 r., SAS Institute, C-406/10, EU:C:2012:259, pkt 67 i przytoczone tam orzecznictwo). W tym przypadku sąd krajowy powinien stwierdzić, że takie raporty nie stanowią „utworów” w rozumieniu art. 2 lit. a) i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 i w związku z tym nie mogą korzystać z ochrony przyznanej na podstawie tych przepisów.
- 25 Wynika z tego, że należy uznać, iż raporty o sytuacji wojskowej, takie jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, mogą być chronione prawem autorskim jedynie pod warunkiem, który powinien zostać zweryfikowany przez sąd krajowy w każdym konkretnym przypadku, że raporty te stanowią twórczość intelektualną ich autora, odzwierciedlającą jego osobowość i wyrażającą się w swobodnych i twórczych wyborach dokonywanych przez niego w trakcie sporządzania wspomnianych raportów.
- 26 Na przedstawione pytania należy odpowiedzieć z uwzględnieniem powyższych zastrzeżeń.

W przedmiocie pytania pierwszego

- 27 Na wstępie należy zauważyć, że – jak wynika z pkt 13 i 14 niniejszego wyroku – pytanie pierwsze wpisuje się w ramy stosowania przez sąd odsyłający, do celów rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym, przepisów dotyczących sprawozdań z aktualnych wydarzeń i cytowania, przewidzianych, odpowiednio, w art. 50 i 51 UrhG, w których dokonano transpozycji art. 5 ust. 3 lit. c) i d) dyrektywy 2001/29.
- 28 Chociaż sąd odsyłający nie zwraca się w szczególności do Trybunału o wykładnię tego przepisu dyrektywy 2001/29, bo wskazuje w szczególności, że zdaniem Oberlandesgericht Köln (wyższego sądu krajowego w Kolonii) opublikowanie UdP przez Funke Medien na jej stronie internetowej nie spełnia wymogów ustanowionych w art. 50 i 51 UrhG, to sąd ten zastanawia się jednak, czy ten przepis prawa Unii, podobnie jak art. 2 lit. a) i art. 3 ust. 1 wspomnianej dyrektywy, pozostawiają państwom członkowskim zakres uznania w odniesieniu do ich transpozycji, ponieważ zgodnie z orzecnictwem Bundesverfassungsgericht (federalnego trybunału konstytucyjnego) przepisy prawa krajowego, które transponują dyrektywę Unii, powinny być oceniane zasadniczo nie w świetle praw podstawowych gwarantowanych przez GG, lecz wyłącznie w świetle praw podstawowych gwarantowanych przez prawo Unii, skoro dyrektywa ta nie pozostawia państwom członkowskim żadnego zakresu uznania przy jej transponowaniu.
- 29 To w tym kontekście sąd odsyłający poprzez pytanie pierwsze dąży w istocie do ustalenia, czy, po pierwsze, art. 2 lit. a) i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, a po drugie art. 5 ust. 3 lit. c) przypadek drugi oraz art. 5 ust. 3 lit. d) tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że stanowią one środki pełnej harmonizacji.
- 30 W tym zakresie należy przypomnieć, że na mocy zasady pierwszeństwa prawa Unii, która jest istotną cechą porządku prawnego Unii, okoliczność powoływania się przez państwo członkowskie na przepisy prawa krajowego, nawet rangi konstytucyjnej, nie może mieć wpływu na skuteczność prawa Unii na terytorium tego państwa (wyrok z dnia 26 lutego 2013 r., Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, pkt 59).
- 31 W tej kwestii należy zauważyć, że skoro transpozycja dyrektywy przez państwa członkowskie stanowi w każdym wypadku sytuację określoną w art. 51 karty, w której państwa członkowskie wdrażają prawo Unii, to przewidziany przez kartę poziom ochrony praw podstawowych powinien być osiągnięty przy dokonywaniu takiej transpozycji niezależnie od zakresu swobody, jakim dysponują państwa członkowskie przy dokonywaniu tej transpozycji.
- 32 Jednakże gdy – w sytuacji, w której działanie państw członkowskich nie jest w pełni określone przepisami prawa Unii – przepis prawa krajowego lub działanie organów krajowych stanowi akt stosowania prawa Unii w rozumieniu art. 51 ust. 1 karty, organy i sądy krajowe są uprawnione do stosowania krajowych standardów ochrony praw podstawowych, o ile zastosowanie owych standardów nie podważa poziomu ochrony wynikającego z karty stosownie do wykładni Trybunału ani pierwszeństwa, jednolitości i skuteczności prawa Unii (wyroki: z dnia 26 lutego 2013 r., Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, pkt 60; z dnia 26 lutego 2013 r., Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, pkt 29).
- 33 W związku z tym zgodne z prawem Unii jest, aby sądy i organy krajowe uzależniły to stosowanie od wskazanej przez sąd odsyłający okoliczności, czy przepisy dyrektywy „pozostawiają [...] pewien zakres swobody przy ich transpozycji do prawa krajowego”, pod warunkiem że okoliczność ta jest rozumiana w ten sposób, iż odnosi się ona do stopnia harmonizacji dokonanej przez wspomniane przepisy, przy czym takie stosowanie jest możliwe tylko w takim zakresie, w jakim przepisy te nie prowadzą do pełnej harmonizacji.

- 34 W niniejszym przypadku należy zaznaczyć, że celem dyrektywy 2001/29 jest zharmonizowanie jedynie niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych, przy czym niektóre z jej przepisów ukazują ponadto wolę prawodawcy Unii, aby państwu członkowskim przyznać margines swobody przy wdrażaniu tego aktu (zob. podobnie wyrok z dnia 5 marca 2015 r., Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 57).
- 35 W odniesieniu w pierwszej kolejności do wyłącznych praw podmiotów, o których mowa w art. 2 lit. a) i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, w pkt 18 niniejszego wyroku przypomniano, że przepisy te przewidują, iż państwa członkowskie przyznają autorom, odpowiednio, wyłączne prawo do zezwalania na bezpośrednie lub pośrednie zwielokrotnianie ich utworów, w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie, lub zabraniają takiego zwielokrotniania oraz wyłączne prawo zezwalania na publiczne udostępnianie tych utworów lub jego zakazywania.
- 36 Tak więc wspomniane przepisy w sposób jednoznaczny definiują przysługujące podmiotom praw autorskich w Unii wyłączne prawa do zwielokrotniania i publicznego udostępniania. Przepisy te nie zawierają zresztą żadnej przesłanki ani nie są uzależnione, w zakresie ich wykonania lub skutków, od wydania jakiegokolwiek aktu.
- 37 Trybunał orzekł już w tym względzie, że przepisy te zapewniają zharmonizowane ramy prawne gwarantujące wysoką i jednolitą ochronę praw do zwielokrotniania i publicznego udostępniania [opinia 3/15 (Traktat z Marrakeszu o dostępie do opublikowanych utworów) z dnia 14 lutego 2017 r., EU:C:2017:114, pkt 119 i przytoczone tam orzecznictwo; zob. także, w odniesieniu do prawa publicznego udostępniania, wyroki: z dnia 13 lutego 2014 r., Svensson i in., C-466/12, EU:C:2014:76, pkt 41; a także z dnia 1 marca 2017 r., ITV Broadcasting i in., C-275/15, EU:C:2017:144, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 38 Z powyższego wynika, że art. 2 lit. a) i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 stanowią środki pełnej harmonizacji materialnej treści praw, o których jest mowa w tym artykule (zob. analogicznie, w odniesieniu do wyłącznego prawa właściciela unijnego znaku towarowego, wyroki: z dnia 20 listopada 2001 r., Zino Davidoff i Levi Strauss, od C-414/99 do C-416/99, EU:C:2001:617, pkt 39; a także z dnia 12 listopada 2002 r., Arsenal Football Club, C-206/01, EU:C:2002:651, pkt 43).
- 39 W drugiej kolejności należy przypomnieć, jak wynika z motywu 32 dyrektywy 2001/29, że art. 5 tej dyrektywy przewiduje w ust. 2 i 3 wykaz wyjątków i ograniczeń dotyczących wyłącznych praw do zwielokrotniania i publicznego udostępniania utworów.
- 40 W tym względzie z orzecznictwa Trybunału wynika, że zakres swobody, jakim dysponują państwa członkowskie przy transpozycji do prawa krajowego wyjątku lub ograniczenia szczególnego, o którym mowa w art. 5 ust. 2 lub 3 dyrektywy 2001/29, należy oceniać odrębnie dla każdego przypadku, w szczególności w świetle brzmienia tego przepisu [zob. podobnie wyroki: z dnia 21 października 2010 r., Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, pkt 36; z dnia 3 września 2014 r., Deckmyn i Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, pkt 16; a także z dnia 22 września 2016 r., Microsoft Mobile Sales International i in., C-110/15, EU:C:2016:717, pkt 27; opinia 3/15 (Traktat z Marrakeszu o dostępie do opublikowanych utworów) z dnia 14 lutego 2017 r., EU:C:2017:114, pkt 116], zważywszy, że przewidziany przez prawodawcę Unii stopień harmonizacji wyjątków i ograniczeń jest w istocie uzależniony od ich wpływu na właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego, jak zostało to przypomniane w motywie 31 dyrektywy 2001/29.
- 41 Zgodnie z art. 5 ust. 3 lit. c) przypadek drugi i art. 5 ust. 3 lit. d) dyrektywy 2001/29 wskazane w nim wyjątki lub ograniczenia dotyczą, odpowiednio, „korzystani[a] z utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną w powiązaniu ze złożeniem sprawozdania o aktualnych wydarzeniach, w granicach uzasadnionych celem informacji, o ile zostanie podane źródło, łącznie z nazwiskiem autora, poza przypadkami, w których okaże się to niemożliwe” oraz „cytowania do celów takich jak słowa krytyki lub recenzj[e], o ile dotyczy ono utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną, który został już prawnie

[zgodnie z prawem] podany do publicznej wiadomości, o ile zostanie podane źródło, łącznie z nazwiskiem autora, poza przypadkami, w których okaże się to niemożliwe, oraz o ile korzystanie [to] odbywa się zgodnie z uczciwymi praktykami i w rozmiarze usprawiedliwionym przez szczególny cel”.

- 42 Jak wynika z jego treści, przepis ten nie harmonizuje w sposób pełny zakresu wyjątków lub ograniczeń w nim zawartych.
- 43 Z użycia w art. 5 ust. 3 lit. c) przypadek drugi i art. 5 ust. 3 lit. d) dyrektywy 2001/29, odpowiednio, sformułowania „w granicach uzasadnionych celem informacji” i „zgodnie z uczciwymi praktykami i w rozmiarze usprawiedliwionym przez szczególny cel”, po pierwsze, wynika, że przy transpozycji tego przepisu i stosowaniu przepisów prawa krajowego, które go wykonują, państwa członkowskie dysponują znacznym zakresem swobody, pozwalającym im na wyważenie wchodzących w grę interesów. Po drugie, art. 5 ust. 3 lit. d) tej dyrektywy przewiduje w odniesieniu do przypadków, w których można posłużyć się cytowaniem, jedynie przykładowy wykaz takich przypadków, o czym świadczy użycie wyrażenia „do celów takich jak słowa krytyki lub recenzj[e]”.
- 44 Ten zakres uznania znajduje potwierdzenie w pracach legislacyjnych poprzedzających przyjęcie dyrektywy 2001/29. I tak z uzasadnienia projektu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym z dnia 10 grudnia 1997 r. [COM(97) 628 wersja ostateczna], dotyczącego ograniczeń, które od tej pory zostały co do zasady przewidziane w art. 5 ust. 3 lit. c) i d) dyrektywy 2001/29, wynika, że z uwagi na ich ograniczone znaczenie gospodarcze ograniczenia te nie muszą zostać szczegółowo potraktowane we wspomnianym projekcie, a zatem sformułowano jedynie warunki minimalne dotyczące ich stosowania, oraz że szczegółowe określenie warunków stosowania tych wyjątków lub ograniczeń powinno należeć do państw członkowskich, z uwzględnieniem granic zakreślonych przez ten przepis.
- 45 Niezależnie od powyższych stwierdzeń zakres swobody państw członkowskich przy wdrażaniu art. 5 ust. 3 lit. c) przypadek drugi i art. 5 ust. 3 lit. d) dyrektywy 2001/29 jest pod kilkoma względami ograniczony.
- 46 Po pierwsze, Trybunał wielokrotnie orzekał, że przy wprowadzaniu w życie wspomnianych wyjątków i ograniczeń przewidzianych w art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29 państwa członkowskie powinny korzystać z przysługującego im zakresu swobody w granicach wyznaczonych przez prawo Unii, co oznacza, że państwa członkowskie nie mogą w każdym przypadku swobodnie ustalać w sposób niezharmonizowany wszystkich parametrów tych wyjątków i ograniczeń [zob. podobnie wyroki: z dnia 6 lutego 2003 r., SENA, C-245/00, EU:C:2003:68, pkt 34; z dnia 1 grudnia 2011 r., Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, pkt 104; z dnia 3 września 2014 r., Deckmyn i Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, pkt 16; opinia 3/15 (Traktat z Marrakeszu o dostępie do opublikowanych utworów) z dnia 14 lutego 2017 r., EU:C:2017:114, pkt 122].
- 47 Trybunał podkreślił tym samym, że uprawnienie państw członkowskich do wprowadzenia w życie wyjątku lub ograniczenia w odniesieniu do określonych w art. 2 i 3 dyrektywy 2001/29 zharmonizowanych zasad jest w znacznym stopniu obwarowane wymogami prawa Unii [zob. podobnie opinia 3/15 (Traktat z Marrakeszu o dostępie do opublikowanych utworów) z dnia 14 lutego 2017 r., EU:C:2017:114, pkt 126].
- 48 W szczególności państwa członkowskie mogą ustanowić w swoim ustawodawstwie wyjątek lub ograniczenie, o którym mowa w art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29, pod warunkiem że spełniają one wszystkie przesłanki przewidziane w tym przepisie [zob. analogicznie opinia 3/15 (Traktat z Marrakeszu o dostępie do opublikowanych utworów) z dnia 14 lutego 2017 r., EU:C:2017:114, pkt 123 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 49 W tych ramach państwa członkowskie zobowiązane są także do przestrzegania zasad ogólnych prawa Unii, w tym zasady proporcjonalności, z której wynika, że przyjęte środki powinny być odpowiednie do osiągnięcia określonego celu i nie wykraczać poza to, co jest konieczne do jego osiągnięcia (wyrok z dnia 1 grudnia 2011 r., Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, pkt 105, 106).
- 50 Po drugie, Trybunał przypomniawszy, że zakres swobody, z którego korzystają państwa członkowskie w celu wprowadzenia w życie wyjątków i ograniczeń przewidzianych w art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29, nie może być wykorzystywany dla podważenia celów tej dyrektywy, polegających – jak wynika z jej motywów 1 i 9 – na wprowadzeniu wysokiego poziomu ochrony na rzecz autorów i prawidłowym funkcjonowaniu rynku wewnętrznego [zob. podobnie wyrok z dnia 1 grudnia 2011 r., Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, pkt 107; z dnia 10 kwietnia 2014 r., ACI Adam i in., C-435/12, EU:C:2014:254, pkt 34; opinia 3/15 (Traktat z Marrakeszu o dostępie do opublikowanych utworów) z dnia 14 lutego 2017 r., EU:C:2017:114, pkt 124 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 51 Niemniej jednak do państw członkowskich należy zapewnienie w ramach tego wdrożenia skuteczności (effet utile) ustanowionych w ten sposób wyjątków i ograniczeń oraz poszanowanie ich celu (zob. podobnie wyroki: z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 163; a także z dnia 3 września 2014 r., Deckmyn i Vrijheidsfonds, C 201/13, EU:C:2014:2132, pkt 23), aby zachować właściwą równowagę praw i interesów między różnymi kategoriami podmiotów praw autorskich, jak również między nimi a użytkownikami przedmiotów objętych ochroną, jak wskazano w motywie 31 wspomnianej dyrektywy.
- 52 Po trzecie, przysługujący państwom członkowskim zakres swobody co do wprowadzenia w życie wyjątków i ograniczeń, o których mowa w art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29, jest również ograniczony przez art. 5 ust. 5 wspomnianej dyrektywy, który uzależnia takie wyjątki lub ograniczenia od spełnienia trzech przesłanek, a konkretnie od tego, aby te wyjątki lub ograniczenia stosowały się tylko w niektórych szczególnych przypadkach, aby nie naruszały normalnego wykorzystania dzieła i aby nie naruszały w nieuzasadniony sposób uzasadnionych interesów podmiotów praw autorskich [opinia 3/15 (Traktat z Marrakeszu o dostępie do opublikowanych utworów) z dnia 14 lutego 2017 r., EU:C:2017:114, pkt 125 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 53 Wreszcie, po czwarte, jak przypomniano w pkt 31 niniejszego wyroku, zasady ustanowione w karcie mają zastosowanie do państw członkowskich, gdy stosują one prawo Unii. Państwa członkowskie są zatem zobowiązane opierać się przy dokonywaniu transpozycji wyjątków i ograniczeń określonych w art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29 na takiej wykładni tych wyjątków i ograniczeń, która pozwoli na zapewnienie odpowiedniej równowagi między poszczególnymi prawami podstawowymi chronionymi przez porządek prawny Unii (wyroki: z dnia 27 marca 2014 r., UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, pkt 46; z dnia 18 października 2018 r., Bastei Lübbe, C-149/17, EU:C:2018:841, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo; zob. także analogicznie wyrok z dnia 26 września 2013 r., IBV & Cie, C-195/12, EU:C:2013:598, pkt 48, 49 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 54 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 2 lit. a) i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że stanowią one środki pełnej harmonizacji materialnej treści praw, o których w nich mowa. Artykuł 5 ust. 3 lit. c) przypadek drugi i art. 5 ust. 3 lit. d) dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że nie stanowią one środków pełnej harmonizacji zakresu wyjątków lub ograniczeń, które zawierają.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 55 Poprzez pytanie trzecie, które należy zbadać w drugiej kolejności, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy ustanowione w art. 11 karty wolność informacji i wolność prasy mogą uzasadniać, poza wyjątkami i ograniczeniami przewidzianymi w art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29, odstępstwo od wyłącznych praw autorów do zwielokrotniania i publicznego udostępniania utworów, o których mowa, odpowiednio, w art. 2 lit. a) i art. 3 ust. 1 wspomnianej dyrektywy.
- 56 Na wstępie należy zauważyć, że zarówno z uzasadnienia projektu COM(97) 628 wersja ostateczna, jak i z motywu 32 dyrektywy 2001/29 wynika, iż wykaz wyjątków i ograniczeń przewidzianych w art. 5 tej dyrektywy ma charakter wyczerpujący, co również wielokrotnie podkreślał Trybunał (wyroki: z dnia 16 listopada 2016 r., Soulier i Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, pkt 34; z dnia 7 sierpnia 2018 r., Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, pkt 16).
- 57 Jak wynika z motywów 3 i 31 dyrektywy 2001/29, dokonana za pomocą tej dyrektywy harmonizacja ma na celu utrzymanie, i to zwłaszcza w środowisku cyfrowym, właściwej równowagi między z jednej strony interesem podmiotów praw autorskich i praw pokrewnych, jaki one mają w ochronie ich prawa własności intelektualnej, zagwarantowanej w art. 17 ust. 2 karty, a z drugiej strony ochroną interesów i praw podstawowych użytkowników przedmiotów chronionych – w szczególności ich wolności wypowiedzi i informacji, zagwarantowanej w art. 11 karty – a także ochroną interesu ogólnego (zob. podobnie wyrok z dnia 7 sierpnia 2018 r., Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, pkt 41).
- 58 Tymczasem mechanizmy umożliwiające znalezienie właściwej równowagi między tymi różnymi prawami i interesami są zawarte w samej dyrektywie 2001/29, w zakresie, w jakim przewiduje ona między innymi, po pierwsze, w art. 2–4, wyłączne prawa podmiotów praw autorskich, a po drugie, w art. 5, wyjątki i ograniczenia w odniesieniu do tych praw, które mogą, a nawet powinny zostać transponowane przez państwa członkowskie, przy czym mechanizmy te powinny jednak zostać skonkretyzowane przez krajowe środki transponujące tę dyrektywę, a także przez jej stosowanie przez organy krajowe (zob. podobnie wyrok z dnia 29 stycznia 2008 r., Promusicae, C-275/06, EU:C:2008:54, pkt 66 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 59 Trybunał wielokrotnie orzekał, że prawa podstawowe potwierdzone obecnie przez kartę, których Trybunał zapewnia przestrzeganie, opierają się na tradycjach konstytucyjnych wspólnych państwom członkowskim, jak również na wytycznych znajdujących się w aktach międzynarodowych dotyczących ochrony praw człowieka, przy tworzeniu których państwa członkowskie współpracowały lub do których przystąpiły (zob. podobnie wyrok z dnia 27 czerwca 2006 r., Parlament/Rada, C-540/03, EU:C:2006:429, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 60 W odniesieniu do wyjątków i ograniczeń przewidzianych w art. 5 ust. 3 lit. c) przypadek drugi i art. 5 ust. 3 lit. d) dyrektywy 2001/29, nad którymi zastanawia się sąd odsyłający, należy podkreślić, że zmierzają one konkretnie do uprzywilejowania korzystania z prawa do wolności wypowiedzi użytkowników przedmiotów chronionych i do wolności prasy, które ma szczególne znaczenie, gdy jest chronione na podstawie praw podstawowych w stosunku do interesu autora, który ma możliwość sprzeciwienia się używaniu jego utworu, przy jednoczesnym zapewnieniu temu autorowi prawa do tego, by co do zasady jego nazwisko zostało wskazane (zob. podobnie wyrok z dnia 1 grudnia 2011 r., Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, pkt 135).
- 61 Do zachowania przypomnianej w pkt 51 i 57 niniejszego wyroku sprawiedliwej równowagi przyczynia się również art. 5 ust. 5 tej dyrektywy, który – jak podkreślono w pkt 52 niniejszego wyroku – wymaga, aby wyjątki i ograniczenia przewidziane w art. 5 ust. 1–4 wspomnianej dyrektywy były stosowane tylko w niektórych szczególnych przypadkach, które nie naruszają normalnego wykorzystania utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną ani nie naruszają w nieuzasadniony sposób uzasadnionych interesów podmiotów prawa.

- 62 W tym kontekście, bez względu na przypomnianą w pkt 56 niniejszego wyroku wyraźną wolę prawodawcy Unii, zezwolenie każdemu państwu członkowskiemu na wprowadzenie odstępstw od wyłącznych praw autora, o których mowa w art. 2–4 dyrektywy 2001/29, poza wyjątkami i ograniczeniami przewidzianymi w sposób wyczerpujący w art. 5 tej dyrektywy, zagrażałoby skuteczności harmonizacji prawa autorskiego i praw pokrewnych realizowanej przez tę dyrektywę, jak również wyznaczonemu przez nią celowi pewności prawa (wyrok z dnia 13 lutego 2014 r., Svensson i in., C-466/12, EU:C:2014:76, pkt 34, 35). Z motywu 31 tej dyrektywy wynika bowiem wyraźnie, że różnice w zakresie wyjątków i ograniczeń wobec niektórych zastrzeżonych czynności miały bezpośredni negatywny wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego w dziedzinie praw autorskich i pokrewnych, dlatego też zawarty w art. 5 dyrektywy 2001/29 wykaz wyjątków i ograniczeń miał na celu zapewnienie tego prawidłowego funkcjonowania.
- 63 Ponadto, jak wynika z motywu 32 tej dyrektywy, państwa członkowskie są zobowiązane do stosowania tych wyjątków i ograniczeń w sposób spójny. Tymczasem wymóg spójności we wprowadzeniu w życie tych wyjątków i ograniczeń nie mógłby być spełniony, gdyby państwa członkowskie mogły przewidzieć takie wyjątki i ograniczenia poza wyjątkami i ograniczeniami wyraźnie przewidzianymi w dyrektywie 2001/29 (zob. podobnie wyrok z dnia 12 listopada 2015 r., Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, pkt 38, 39), przy czym Trybunał podkreślił już zresztą, że żaden przepis dyrektywy 2001/29 nie przewiduje możliwości rozszerzenia przez państwa członkowskie zakresu wspomnianych wyjątków lub ograniczeń (zob. podobnie wyrok z dnia 10 kwietnia 2014 r., ACI Adam i in., C-435/12, EU:C:2014:254, pkt 27).
- 64 W świetle powyższych rozważań na pytanie trzecie należy odpowiedzieć, że ustanowione w art. 11 karty wolność informacji i wolność prasy nie mogą uzasadniać, poza wyjątkami i ograniczeniami przewidzianymi w art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29, odstępstwa od wyłącznych praw autorów do zwielokrotniania i publicznego udostępniania, o których mowa odpowiednio w art. 2 lit. a) i w art. 3 ust. 1 tej dyrektywy.

W przedmiocie pytania drugiego

- 65 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy w ramach wyważenia, jakiego sąd krajowy powinien dokonać pomiędzy z jednej strony prawami wyłącznymi autora, o których mowa w art. 2 lit. a) i w art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, a z drugiej strony prawami użytkowników przedmiotów objętych ochroną, o których mowa w stanowiących odstępstwo przepisach art. 5 ust. 3 lit. c) przypadek drugi i w art. 5 ust. 3 lit. d) tej dyrektywy, sąd krajowy może odejść od ścisłej wykładni tych ostatnich przepisów na korzyść ich wykładni, która uwzględniałaby w pełni konieczność poszanowania zagwarantowanej w art. 11 karty wolności wypowiedzi i informacji.
- 66 Sąd odsyłający żywi w tym względzie wątpliwości co do możliwości zastosowania w niniejszym przypadku art. 5 ust. 3 lit. c) przypadek drugi dyrektywy 2001/29 do wykorzystania UdP przez Funke Medien z tego względu, że spółka ta nie załączyła do publikacji wspomnianych UdP żadnego odrębnego dokumentu sprawozdania.
- 67 Jak przypomniano w pkt 53 niniejszego wyroku, przy dokonywaniu transpozycji przewidzianych w art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29 wyjątków i ograniczeń państwa członkowskie powinny opierać się na takiej wykładni tych wyjątków i ograniczeń, która pozwoli na zapewnienie odpowiedniej równowagi między poszczególnymi prawami podstawowymi chronionymi przez porządek prawny Unii.
- 68 Następnie, przy wdrażaniu przepisów mających na celu transpozycję tej dyrektywy, organy i sądy państw członkowskich są zobowiązane nie tylko dokonywać wykładni swojego prawa krajowego w sposób zgodny ze wspomnianą dyrektywą, lecz również nie opierać się na takiej wykładni tej dyrektywy, która pozostawałaby w konflikcie ze wspomnianymi prawami podstawowymi lub z innymi ogólnymi zasadami prawa Unii, jak wielokrotnie orzekał Trybunał (zob. podobnie wyroki: z dnia

- 29 stycznia 2008 r., *Promusicae*, C-275/06, EU:C:2008:54, pkt 70; z dnia 27 marca 2014 r., *UPC Telekabel Wien*, C-314/12, EU:C:2014:192, pkt 46; z dnia 16 lipca 2015 r., *Coty Germany*, C-580/13, EU:C:2015:485, pkt 34).
- 69 Oczywiście, jak wskazuje sąd odsyłający, odstępstwo od zasady ogólnej powinno być zasadniczo przedmiotem wykładni ścisłej.
- 70 Niemniej jednak chociaż art. 5 dyrektywy 2001/29 jest formalnie zatytułowany „Wyjątki i ograniczenia”, należy wskazać, że takie wyjątki lub ograniczenia same obejmują prawa na rzecz użytkowników utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną (zob. podobnie wyrok z dnia 11 września 2014 r., *Eugen Ulmer*, C-117/13, EU:C:2014:2196, pkt 43). Ponadto artykuł ten ma w szczególności na celu, jak przypomniano w pkt 51 niniejszego wyroku, zapewnienie odpowiedniej równowagi między z jednej strony prawami i interesami podmiotów praw autorskich, które same stanowią przedmiot wykładni rozszerzającej (zob. podobnie wyrok z dnia 16 listopada 2016 r., *Soulier i Doke*, C-301/15, EU:C:2016:878, pkt 30, 31 i przytoczone tam orzecznictwo), a z drugiej strony prawami i interesami użytkowników utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną.
- 71 Z powyższego wynika, że wykładnia wyjątków i ograniczeń przewidzianych w art. 5 dyrektywy 2001/29 powinna pozwolić, jak to zostało przypomniane w pkt 51 niniejszego wyroku, na zapewnienie ich skuteczności (*effet utile*) i przestrzeganie ich celu, przy czym wymóg taki ma szczególne znaczenie, jeżeli te wyjątki i ograniczenia zmierzają, na wzór wyjątków i ograniczeń przewidzianych w art. 5 ust. 3 lit. c) i d) dyrektywy 2001/29, do zapewnienia poszanowania podstawowych wolności.
- 72 W tym kontekście, po pierwsze, należy dodać, że ochrona prawa własności intelektualnej została ustanowiona w art. 17 ust. 2 karty. Niemniej ani z tego postanowienia, ani z orzecznictwa Trybunału w żaden sposób nie wynika, by prawo to było nienaruszalne i by w konsekwencji powinno zostać objęte bezwzględną ochroną (wyroki: z dnia 24 listopada 2011 r., *Scarlet Extended*, C-70/10, EU:C:2011:771, pkt 43; z dnia 16 lutego 2012 r., *SABAM*, C-360/10, EU:C:2012:85, pkt 41; z dnia 27 marca 2014 r., *UPC Telekabel Wien*, C-314/12, EU:C:2014:192, pkt 61).
- 73 Po drugie, w pkt 60 niniejszego wyroku przypomniano, że art. 5 ust. 3 lit. c) i d) dyrektywy 2001/29 zmierza do uprzywilejowania korzystania z zagwarantowanego w art. 11 karty prawa do wolności wypowiedzi użytkowników przedmiotów chronionych i wolności prasy. W tym względzie należy zauważyć, że w zakresie, w jakim karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”), art. 52 ust. 3 karty zmierza do zapewnienia niezbędnej spójności między prawami zawartymi w karcie a odpowiadającymi im prawami zagwarantowanymi w EKPC, co nie ma wpływu na autonomię prawa Unii i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej [zob. analogicznie wyroki: z dnia 15 lutego 2016 r., *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, pkt 47; z dnia 26 września 2018 r., *Staatssecretaris van Veiligheid en justitie (Skutek zawieszający apelacji)*, C-180/17, EU:C:2018:775, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo]. Artykuł 11 karty zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w art. 10 ust. 1 EKPC (zob. podobnie wyrok z dnia 14 lutego 2019 r., *Buivids*, C-345/17, EU:C:2019:122, pkt 65 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 74 Tymczasem, jak wynika z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w celu dokonania wyważenia między prawem autorskim a prawem do wolności wypowiedzi trybunał ten podkreślił w szczególności konieczność uwzględnienia okoliczności, że rodzaj wypowiedzi lub informacji nabiera szczególnego znaczenia, w szczególności w ramach debaty politycznej lub debaty związanej z interesem ogólnym (zob. podobnie wyrok ETPC z dnia 10 stycznia 2013 r., *Ashby Donald i in. przeciwko Francji*, CE:ECHR:2013:0110JUD003676908, § 39).

- 75 W niniejszym przypadku z przedłożonych Trybunałowi akt sprawy wynika, że Funke Medien nie tylko opublikowała UdP na swojej stronie internetowej, lecz również przedstawiła je w formie usystematyzowanej, wraz z wprowadzeniem, dodatkowymi linkami i zaproszeniem do dyskusji. W tych okolicznościach i przy założeniu, że UdP należy zakwalifikować jako „utwory” w rozumieniu art. 2 lit. a) i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, należy uznać, że opublikowanie tych dokumentów może stanowić „korzystanie z utworów [...] w powiązaniu ze złożeniem sprawozdania o aktualnych wydarzeniach” w rozumieniu art. 5 ust. 3 lit. c) przypadku drugiego dyrektywy 2001/29. Taka publikacja może w związku z tym być objęta zakresem tego przepisu, o ile spełnione są pozostałe przesłanki przewidziane w tym przepisie, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.
- 76 W świetle powyższych rozważań na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że w ramach wyważenia, jakiego sąd krajowy powinien w świetle wszystkich okoliczności konkretnej sprawy dokonać pomiędzy z jednej strony prawami wyłącznymi autora, o których mowa w art. 2 lit. a) i w art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, a z drugiej strony prawami użytkowników przedmiotów objętych ochroną, o których mowa w art. 5 ust. 3 lit. c) przypadku drugiego i w art. 5 ust. 3 lit. d) tej dyrektywy, powinien on oprzeć się na wykładni tych przepisów, która, uwzględniając ich brzmienie i zachowując ich skuteczność (effet utile), jest w pełni zgodna z zagwarantowanymi w karcie prawami podstawowymi.

W przedmiocie kosztów

- 77 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 2 lit. a) i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że stanowią one środki pełnej harmonizacji materialnej treści praw, o których w nich mowa. Artykuł 5 ust. 3 lit. c) przypadku drugiego i art. 5 ust. 3 lit. d) tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że nie stanowią one środków pełnej harmonizacji zakresu wyjątków lub ograniczeń, które zawierają.
- 2) Ustanowione w art. 11 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej wolność informacji i wolność prasy nie mogą uzasadniać, poza wyjątkami i ograniczeniami przewidzianymi w art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29, odstępstwa od wyłącznych praw autorów do zwielokrotniania i publicznego udostępniania, o których mowa, odpowiednio, w art. 2 lit. a) i w art. 3 ust. 1 tej dyrektywy.
- 3) W ramach wyważenia, jakiego sąd krajowy powinien w świetle wszystkich okoliczności konkretnej sprawy dokonać pomiędzy z jednej strony prawami wyłącznymi autora, o których mowa w art. 2 lit. a) i w art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, a z drugiej strony prawami użytkowników przedmiotów objętych ochroną, o których mowa w art. 5 ust. 3 lit. c) przypadku drugiego i w art. 5 ust. 3 lit. d) tej dyrektywy, powinien on oprzeć się na wykładni tych przepisów, która, uwzględniając ich brzmienie i zachowując ich skuteczność (effet utile), jest w pełni zgodna z zagwarantowanymi w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej prawami podstawowymi.

Podpisy